Ч. 77 (13.316). Львів, вівторок 28. березня 1933. [illegible] zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Ґерінґ проти жидівської кампанії.

Як повідомляють з Берліна, мін. вн. справ Ґерінґ приняв 25. ц. м. представників закордонної преси і виступив проти вісток про німецькі жорстокости. Теперішня національна революція в Німеччині в порівнанні з револьтою в 1918 р. є революцією дисципліни. Вістки про ріжні протижидівські ексцеси є переважно видумкою. Поза усуненням з посад протеґованих одиниць та арештуванням кількох тисяч комуністів, нічо не сталося. Уряд не допускає до того, щоби німецькі громадяни були переслідувані тільки тому, що вони жиди. Кожний жидівський купець може вести спокійно свої інтереси. Видалено тільки тих, що належать до соціял-демократичної партії. Ще нині багато жидів займає державні становища. Щодо заборони соціял-демократичної преси, то як довго закордонна, головно скандинавська соц.-дем. преса не занехає ворожої кампанії проти німецького уряду, так довго в Німеччині не появиться ніодин соц.-демократичний часопис.

Опісля Ґерінґ звернувся під адресою жидівства з закидом, що воно відповідає за кампанію проти Німеччини. Згадав про жидівські демонстрації в Німеччині, зазначуючи, що та протинімецька кампанія не приносить німецькому жидівству доброї прислуги. Скінчив свою промову Ґерінґ заявою, що німецький уряд не створив ніякого виїмкового права для якоїсь частини населення і німецька влада буде всіми способами вдаржувати карність, спокій і лад в державі.

——o——

Протижидівські репресії.

Комісаричний міністр справедливости в Баварії приказав вищим судовим інстанціям, щоби не давали суддям жидівського походження карних і дисциплінарних справ, ані щоби прокуратори жиди не виступали як представники обвинувачення. Так само слідства не можуть вести судді жиди.

З Ґлівіц повідомляють, що гурток молодих німців дістався до суду й викинув звідтам усіх адвокатів жидів, причому кількох побили.

——o——

КАНАДА ІНТЕРВЕНЮЄ.

Жид. Тел. Аг. повідомляє з Отави, що премієр Канади Бенет обіцяв жидівській делеґації інтервеніювати в справі останніх протижидівських подій у Німеччині.

——o——

НЕ ВІЛЬНО ВБИВАТИ ЗВІРЯТ ПО ЖИДІВСЬКИ

ФРАНКФУРТ н. М. 26. 3. ПАТ. Тутешній гітлерівський „Фольксблят" повідомляє, що президент поліції видав заборону вбивати звірята згідно зі жидівським релігійним приписом у всьому Франкфурті.

ПОЛЬСЬКІ ҐАЗЕТИ ЗАБОРОНЕНІ В НІМЕЧЧИНІ.

Німецька влада заборонила на цілій території Німеччини краківський щоденник „Ілюстрований Курер Цодзенни" до 15. вересня ц. р. з причини тенденційного та ворожого відношення до уряду Гітлера. З тої самої причини відобрала теж дебіт варшавському щоденникові „Роботнік", органові ППС.

РАДЯТЬ ХОВАТИСЯ ДО АРЕШТУ.

„Фосіше Цайтунг" повідомляє, що державний комісар у Віртемберґії видав комунікат, в якому радить вдатися під охорону арешту всім тим, хто з якихнебудь політичних або расових причин чується загроженим. Тим способом хоче мабуть заощадити праці поліційним органам.

АЙНШТАЙНОВА НОГА НЕ СТАНЕ В НІМЕЧЧИНІ.

НЮЙОРК, 26. III. ПАТ. Жидівська Телеґрафічна Аґенція святкувала 15-роковини свого іституваання. При цій нагоді уладили бенкет у честь проф. Айнштайна. Айнштайн у промові напятнував націоналізм, як ворожий життю. Сказав, що нога його не стане в Німеччині, поки там будуть теперішні відносини. Вкінці запротестував проти антисемітської політики Гітлерового уряду.

ГІТЛЕРІВСЬКІ ГРОШІ.

У Німеччині небаром пустять в обіг нові бронзові та срібні гроші, що по одному боці матимуть портрет канцлера Гітлера, а по другому вояка з розвиненим прапором зі свастикою та написом: „Дойтшлянд ервахе!" Гроші, для яких проект зладив мінхенський різбар Карло Гец, бутиме пруська державна карбівня.

ПРОТИ НІМЕЦЬКИХ ФІЛЬМ.

БРЮСЕЛЯ, 26. III. ПАТ. Жиди в Автверпії оголосили маніфест із протестом до бойкоту німецьких товарів та з домаганням зняти з екранів німецькі фільми.

СЦЕНТРАЛІЗУВАННЯ НІМЕЦЬКИХ ЛЕТУНСЬКИХ ТОВАРИСТВ.

БЕРЛІН, 26. III. ПАТ. Відбулися тут збори німецьких орґанізацій летунського спорту. Метою союзу є сцентралізувати всі німецькі летунські орґанізації на основах нац. програми. За виїмкою Аероклюбу, всі летунські орґанізації розвязали та приділили до нового союзу. Головою союзу є відомий із світової війни летун Бруно Лерцер.

ГІТЛЄР ПРОТИ НІМ.-НАЦ. ЧЛЕНІВ УРЯДУ.

ВІДЕНЬ, 26. 3. ПАТ. „Арб. Цтґ." повідомляє з Берліна, що арештований під замітом дефравдації 2 міл. марок нім.-нац. міністр Ґереке є найбільшим приятелем Оскара Гінденбурґа. Покликано Ґереке до Шляйхерового та Папенового кабінету на бажання през. Гінденбурґа. Тому арештування Ґереке булоб ударом задля виликання президіяльної кризи. Гітлєр хоче тепер усунути всіх нім.-національних членів теперішнього кабінету.

РЯТУЮТЬ „МАЛИГІНА".

МОСКВА, 26. 3. ПАТ. Рятунковій експедиції, яка вибралася на рятунок криголомові „Малиґінові", вдалося після довгої праці при дуже гострих умовинах арктичної зими, стягнути корабель зі скелі, на яку віхав тому два місяці. „Малиґіна" притягнуть до пристані в Баренсбурзі.

ВОРОШИЛОВ УПАВ З ЛІТАКОМ.

Коло Минська впав радянський літак, в якому находився головний вождь червоної армії, комісар Ворошилов. Він відбував подорож з Москви і біля місцевости Загорці, наслідком дефекту в моторі мусів осісти на землю. При осіданні пільот зломив руку а Ворошилов скалічив руку і потовкся на лиці. Адютант Ворошилова вийшов з катастрофи щасливо. На місце випадку приїхала самоходом спеціяльна комісія й забрала всіх до Минська.

АРЕШТУВАЛИ РОС. ЕМІҐРАНТІВ.

ХАРБІН, 26. III. ПАТ. Японська жандармерія арештувала багато членів російського еміґрантського військового союзу Общевоенскій Союз. М. і. арештували голову союзу бувш. ґенерала Вербицького, бувш. ґен. Сничева, Лакера та Лутчева. Після переслухання арештованих увільнили за виїмкою Лутчева. Його японці не хочуть випустити навіть за кавцією. Причиною арештування є співпраця згаданих осіб з політ. угрупуваннями, ворожими для нової Манджурії.

Хто не платить за часопис, підриває рідну пресу.

ПРОТИ ПЛЯНУ МУСОЛІНІЯ.

Постійна рада держав Малої Антанти оголосила в Женеві комунікат, в якому звертається проти проектованого пакту чотирьох держав та заповідженої ревізії мирових трактатів. Ревізіоністична політика стрінеться з енергічним спротивом інтересованих держав і може довести до загального занепокоєння, що унеможливило би всяку міжнародню співпрацю.

Швайцарські політичні кола висловлюють ся, як повідомляють з Берна, з великою резервою про плян Мусолінія, що захитує на їхню думку Союз Народів. Швайцарія в огляду на етнографічне положення має спеціяльну причину побоюватися натиску союзних сусідів, особливо Німеччини та Італії.

——o——

ЗМІНИ В ПЛЯНІ МУСОЛІНІЯ.

Париська тел. аґенція „Аґенс Економік е Фінансієр" повідомляє, що Мусоліні згодився на значні зміни в первісному тексті свого пляну. Замість про зміни трактатів говориться тепер про „пристосування" трактатів до змінених відносин, згідно з постановами 19 § пакту Ліґи. Згідно з тим „пристосуванням" Італія є проти „Аншлюсу" Австрії до Німеччини. Зате є за адріяським пактом, до якого війшла би й Югославія. Зміна трактату в хосен Мадярщини відбилася би на Чехословаччині, Югославії та Румунії.

СТРАЙК ВУГЛЕКОПІВ СКІНЧИВСЯ.

СОСНОВЕЦЬ, 26. III. ПАТ. Демонстраційний страйк вуглекопів, що тривав 10 днів на терені копалень Клімонтів і Мортімер, скінчився сьогодні. Приїхав воєвода, який виявив робітникам становище уряду в справі допомоги та по відомив про уступки сосновецького т-ва копалень. Тоді робітники перервали страйк і після 10-денного побуту під землею, пішли до дому з родинами, які на них чекали.

ЗАСУД НА КОМУНІСТІВ.

В Рівному скінчився 25. ц. м. двотижневий процес 63 молодих людей, обвинувачених у належанні до комуністичної партії західної Білоруси та протидержавній діяльності на терені повітів сарненського і пинського. Тільки 12 обвинувачених увільнено, інших засуджено на кари вязниці від півтора до 10 років, причому переважають вищі кари.

Боронили адвокати: Старосольський, Ротфельд і Штерлінґ, які заповіли апеляцію.

——o——

ЛЬВІВСЬКІ ЖИДИ ПРОТЕСТУЮТЬ.

У звязку з акцією зорґанізованого жидівства за кордоном львівська „Хвіля" оголосила відозву з повідомленням, що в понеділок, 27. ц. м. жиди в цілому світі запротестують проти антисемітського терору в Німеччині. У Львові в год. 1. вполудне жиди припинять всі заняття, а в салі кіна „Атлянтік" відбудеться масове віче, на якому пять жидівських послів і сенаторів виголосять протестаційні промови.

——o——

ГРАБУНКОВИЙ НАПАД ПІД ПЕРЕМИМЛЕМ.

До мешкання Ляя Апфля в Старій Бірчі, як повідомляють із Перемишля, вломилися вночі бандити і стероризувавши його револьверами, забрали з огнетревалої каси 572 зол., два золоті годинники та 5 шнурків перел. Опісля втікли до ліса. На другий день поліція арештувала на торговиці в Перемишлі якогось Антоха, що хотів продати золотий годинник. Він признався до участи в грабунку і видав свого спільника Павла Ґоленевського, дозорця дому на Вільчу. Ґоленевський криється досі по лісах. Як говорить Антох, він закопав зрабовані гроші в лісі.

——o——

По IX-ім Зїзді ЦЕСУС-а.

Оживлення організаційної праці серед україн ського студентства.

Перед кількома тижнями (від 7. до 10. лютого) відбувся у Празі IX-ий, ювилейний Зїзд Центрального Союзу Українського Студентства. Відбувся, як і всі попередні зїзди ЦЕСУС-а, далеко від України — на еміґрації.

Минуло вже понад десять років від того часу, як третій Конгрес Українського Студентства у липні 1922 р. покликав до життя Центральний Союз Українського Студентства, виробивши й затвердивши статут ЦЕСУС-а і вибравши Управу першого складу ЦЕСУС-а. Багато змін зайшло в житті українського студентства й цілої української нації від липня 1922 року по цей день.

ЦЕСУС повстав у часах велитенської повоєнної еміґрації української молоді, повстав у роках, коли в краю чимраз жвавіше й упертіше йшла боротьба за Українські Високі Школи, коли на еміґрації повставали також Українські Високі Школи. Бурхливі й досить шумні часи були. Але... минулася боротьба за Українські Високі Школи у Львові. Тисячі й сотні студентів, що колись студіювали на еміґрації по численних високих школах Чехословаччини, Австрії, Німеччини й інших країв, студії покінчили й або повернулися до краю, або, як еміґранти, ще більше розсіялися по ріжних країнах Европи, Америки й Азії. Українські Високі Школи на еміґрації, в яких давніше було теж численне студентство, або перейшли на стан „консервації", і позбавлені права приймати нові річники студентів, заходяться коло організації курсів позаочного навчання (Українська Госп. Академія і Педаґ. Інститут у Ч. С. Р.), або вже не мають і пятої частини колишньої кількости слухачів (Український Університет — Прага).

У краю зайшло теж чимало змін за ті часи. По кількох роках зневіри й дезорієнтації по упадку Українських Високих Шкіл розпочалася вперта й нестримна, хоч спочатку малопомітна, праця для відбудови і зміцнення підупалих загально-краєвих українських студентських організацій.

То була чи не найтяжча доба в житті ЦЕСУС-а: на еміґрації сили й кадри працівників з року на рік маліли і слабшали, а край був забсорбований реконструкцією внутрішніх звязків студентського організованого життя. Іноколи вдавалося, що от-от урвуться останні тонкі нитки, що ще лучили край з нашою студентською централею.

Свого апоґею цей стан завмирання досяг підчас тієї понад дворічної павзи, що тревала від VIII-го зїзду (кінець 1930 р.) до IX-го зїзду. До інших несприяючих чинників прилучається ще світова господарська кріза, що тяжко відбивається на платничій здібності українського студентства. Централя, якої працівники жартом могли собі дозволити жалуватися на ізоляцію й майже „моральну бльокаду", починає себе інколі відчувати в стані справжньої фінансової бльокади, яка примушувала зводити до мінімуму колись таку широку участь ЦЕСУС-а у міжнародніх студентських зїздах, найбільше-ж тяжке матеріяльне становище останніх років відбилося на видавничій діяльности ЦЕСУС-а — „Студентський Вістник" від грудня 1931 р. вже не має змоги виходити.

Та не даремно від кількох літ у цілім українськім організованім житті неначе поволі, але все певніше починає здійматися свіжий вітер. Тяжкі часи й занепад далося якось перетрівати, а тепер, після недавно відбутого девятого зїзду ЦЕСУС-а, можна без ніякого перебільшення чи нещирости цілком певно спостерігати познаки перелому до кращого. Першою ознакою безперечно був сам загальний настрій, в якому проминув цьогорічний зїзд. Замісць нервовости — річевість, замісць деякої розгублености кількох останніх зїздів панувала на цьому зїзді бадьорість, що хоч і свідома тягару перепон, труднощів та небезпек, але непохитно вірить у своє право і неминучість своєї перемоги. По-друге — не давали підстав для песимізму і звіти делегатів з місць.

Величезний зріст активности серед краєвого студентства оцінили на зїзді загально якнайліпший обективний покажчик перелому ситуації на краще. Позатим і звіти з поодиноких еміґраційних осередків свідчать про те, що й при значно меншій чисельности українських студентів на еміґрації, ніж то було десять чи навіть пять років тому, організаційний рух не занепадає, а в деяких осередках, як Данціґ та Прага, останніми роками орґанізаційне життя навіть розростається.

Відповідно до цього в резолюціях культурно-освітньої комісії, ухвалених пленумом IX-го зїзду, читаємо такий уступ: „Розглянувши культурно-суспільну діяльність українського студенства, Зїзд з радістю і гордістю стверджує надзвичайне оживлення організаційної праці серед українського студенства та його інтенсивну працю на всіх ділянках українського громадського життя."

До цього треба додати, що ЦЕСУС-ові і цього року доведеться, як завсіди передтим виступати на міжнародній арені — і на Конгресі Всесвітньої Студентської Конференції у Венеції й ін. Ця участь вимагатиме деяких засобів, що їх самі українські студенти ледви чи зможуть покрити на всі 100 проц. Булоб надзвичайно бажано, аби українське громадянство, яке в минулому давало докази свого розуміння ваги і значіння міжнародньої діяльности ЦЕСУС-а, поставилося і цим разом зі зрозумінням до завдань закордонної пропаґанди ЦЕСУС-а і заздалегідь допомогло ЦЕСУС-ові зібрати ці зрештою не такі вже великі фонди для міжнародньої пропаґанди, яку мусимо вести тепер — у бурхливому 1933-му році — з подвійною енерґією та напруженням.

М. Подолянин.

НОВИНКИ

— **Тікають з Радянщини.** Коло села Дільна в районі Станева перейшло на польський бік 14 селян, що були заняті при будові військової дороги. Втікли тому, що дві доби не дістали теплої страви. Втікачів було спершу 60, однак 46 спридержала радянська ґранична сторожа.

— **Труп у ріці.** Підчас більшого напливу води в Бузі на терені громади Теляжа пов. Сокаль рибаки виловили наге тіло мужчини, коло 50-літнього. Судово-лікарська комісія здогадується, що небіжчик утонув підчас купелі ще торік. Слідів насильної смерти на трупі нема.

— **Не вдалася штука.** В Освенцімі арештовано дентиста Павла Лазоверта за незвичайне ошуканство. Він повідомив поліцію, що якісь вломники забрали з його ординаційної кімнати 12 тисяч штучних зубів і ріжні дентистичні прилади загальної вартости 15.000 зол. Поліція арештувала двох знаних вломників, Беднарчика і Ґайду, у яких найшли 3 тисячі штучних зубів і деякі дентистичні прилади вартости кілька тисяч зол. Тоді арештовані заявили, що їх найняв за гроші сам Лазоверт до того вломy. Він обезпечився на 1.600 долярів у краківському відділі одного варшавського асекураційного товариства. Наймленим вломникам заплатив 500 зол. і після вломy мав зреалізувати асекураційну полісу. Всі арештовані будуть тепер відповідати перед судом.

— **Величезні банкові зловживання.** Апеляційний суд у Любліні розглядав карну справу проти Вацлава Венґжецького, директора кооперативного банку в Скшиску, за зловживання на міліон золотих, наслідком чого банк зліквідовано. Окружний суд у Радомі засудив Венґжецького на кару півтора-річної вязниці, яку апеляційний суд підвищив до двох років та на відобрання громадянських прав.

— **Що сказав польський ґраф?** У варшавському окружному суді почалася розправа проти 31-літнього ґрафа Лясоцького, власника двох маєтків у кутнівському повіті. Ґр. Лясоцький від довшого часу живе в Німеччині. Акт обвинувачення закидає ґр. Лясоцькому, що 26. лютого ц. р. в Европейській каварні в Варшаві сказав слова: „Ти польська свине, ти польський шовіністе, як не навчишся по німецьки, то дістанеш по морді". Ґр. Лясоцький студіював у Кракові, а в 1920 р. служив навіть у добровольчій армії на фронті. Ґр. Лясоцький бориться тим, що був тоді зовсім пяний і нічого не тямить. Критичного дня забавлявся обвинувачений з кільома польськими старшинами в ріжних ресторанах і каварнях. У згаданій каварні приказав був арештувати ґрафа Лясоцького присутній тоді в каварні прокуратор Ґрабовський. Суд постановив покликати ще на свідка прокуратора Ґрабовського.

— **Пострілили поліцая.** В Радзимині два поліцаї стрінули в ночі кількох підозрілих людців, які на заклик станути відповіли стрілами з револьверів. Смертельно ранений постерунковий Ант. Дембінський упав на землю, а напасники втікли.

— **Ріжні народи у париських вязницях.** У т. зв. департаменті Сени, що належить до Парижа, вязниці мають міжнародній характер. Префект поліції Ренар дав цими днями точну інформацію, скільки їх сидить і які мають пашпорти. Кажемо „пашпорти", бо відомо, що навіть після останньої війни, що гуділа про права національностей, багато народів належить іще до чужих держав. Отже у париських вязницях сидить тепер 108 італійців, 99 поляків, 42 росіян, 38 бельгійців, 16 еспанців, 13 швайцарців, 13 турків, 11 німців, 11 китайців, по 9 вірмен, греків і чехословаків, 8 австрійців, по 7 анлійців, югославян і люксембурців, 6 мадярів, 3 египтян і по одному з інших народів. Українців нема, бо вони вписані під чужими рубриками. Бодай є одно місце, де не жалуємо, що нас нема у статистиці!

— **Кінець сухої Америки.** 316 американських послів проти 97 рішило, що можна свобідно виробляти та продавати пиво силою 2.3 степен. Стейти, які хотять лишитись сухими, можуть задержати дотеперішню заборону. Патент на право фабрикації пива коштує 1000 дол. Скарб накладає на кожний гектолітр пива податок 5 дол. Свобідна продаж пічнеться 1. квітня. Коли предсідник подав до відома вислід голосування, посли були такі захоплені, що чверть години голосно кричали, стискали собі руки та свистали.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.